

РОЛЬ ОРГАНІЗАЦІЙ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА У РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЛЕЙ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Тези виступу Президента Центру антикризових досліджень д.е.н. Ярослава Жаліла на круглому столі «Участь організацій громадянського суспільства у переговорному процесі щодо вступу України до ЄС: існуючі моделі та досвід інших країн-кандидатів» 21 листопада 2024 р.

Участь організацій громадянського суспільства (ОГС) у переговорному процесі є однією з вимог ЄС. Євросоюз виходить із того, що **країна, яка «доросла» до членства, має достатньо розвинене громадянське суспільство, щоб воно долучилося до визначення майбутнього країни як повноцінний співавтор, стало консолідатором та виразником інтересів основних соціальних, професійних та ін. груп.**

Тому нам важливо сприяти перетворенню громадських організацій у реальні організації громадянського суспільства, які забезпечують здатність останнього консолідовано діяти й брати на себе відповідальність за долю країни.

ОГС, які беруть участь у переговорному процесі, повинні бути водночас залучені у практичну підготовку та реалізацію до впровадження засад євроінтеграції у відповідних соціальних групах. Тобто має встановитися двосторонній зв'язок між участю у переговорах і практичною діяльністю ОГС. Такий зв'язок можуть забезпечити, зокрема комунікаційні платформи, на яких співпрацюватимуть ОГС-«переговорники» та «практики».

Важливо врахувати, що наразі потужне місце в системі громадянського суспільства посіли нові територіальні громади – причому не лише як власне органи самоврядування, а і як локальні спільноти, які осмислили власну суб'єктність та спроможність впливати на свою долю. Тому вони мають бути обов'язково залучені до загального переговорного процесу насамперед – у сегменті впровадження європейських норм.

Залучення ОГС ставить вимоги щодо їх спроможності. З огляду на це треба зважати на:

а) Ризики:

- «Watchdoging» - відстороненість від дій, концентрація на контролі дій влади та протидії тим, які вважаються неправильними, висуванні вимог;
- Сервільність - намагання «вгадати», а не формувати дискурс, на якому концентруватися, щоб посісти вигідне місце. Не важливо – з донором-грантодавцем, чи з урядовою структурою, з якою налагоджено партнерство;
- Ідеалізм – зосередженість на формальній проблематиці переговорів, просуванні загальних наративів та знань – у відриві від практичного впливу та консолідації позицій громадянського суспільства.

б) Специфічні завдання громадянського суспільства (виконання яких мали б сприяти, зокрема, грантові програми міжнародних донорів):

- участь у формуванні та вирішенні порядку денного європейської спільноти – включеність у загальноєвропейську проблематику, долучення українських спільнот до її вирішення, просування європейського іміджу українських ОГС;
- участь у єврореконструкції, включаючи роз'яснення суті євроінтеграційного процесу, пропагування пов'язаного з цим посилення спроможностей, конструктивне обговорення проблем – загалом «заземлення» формальних процесів євроінтеграції на зрозумілі пересічним членам спільнот дії.
- підготовка до переукладання «соціального договору» в умовах європейської перебудови суспільства (також зважаючи на впливи та наслідки війни);
- робота з українськими мігрантами за кордоном – підтримання зв'язку, адекватного сприйняття ситуації в Україні, українського дискурсу – для готовності їх у майбутньому стати «провідниками» ЄС в Україні та «послами» України в ЄС.